

Spravedlivý přechod na nízkouhlíkovou společnost není možný bez účasti občanské společnosti

Dolní Vítkovice v Ostravě jsou bývalou průmyslovou oblastí, kde se dříve těžilo uhlí a vyráběla ocel. 11. října 2022 se zde na konferenci sešli zástupci akademické obce, místních organizací občanské společnosti, představitelé krajských i státních orgánů a členové Evropského hospodářského a sociálního výboru (EHSV). Konferenci na téma *Hledání nové podoby Moravskoslezského kraje v zájmu zajištění sociálně spravedlivé transformace* uspořádala jménem EHSV skupina Organizace občanské společnosti v rámci českého předsednictví Rady EU.

V úvodním projevu zdůraznil předseda skupiny Organizace občanské společnosti v EHSV **Séamus Boland**, že spravedlivý přechod na klimaticky neutrální ekonomiku je naléhavou potřebou dnešní doby a je na subjektech občanské společnosti, aby v tomto procesu nikdo nezůstal opomenut. „Zelená dohoda pro Evropu a digitální transformace EU jsou vzájemně provázané, ústřední složky plánu EU, jak dosáhnout geostrategické nezávislosti na Rusku. Naším úkolem je však převést tuto širokou vizi EU do řeči srozumitelné na místní úrovni, neboť bez probuzení zájmu a účasti místních komunit a organizací občanské společnosti nedosáhneme ničeho. Musíme je zapojit přímo, postupovat zdola nahoru a společně s nimi rozvíjet tvůrčí a udržitelná řešení pro udržitelnou budoucnost,“ uvedl.

Séamus Boland vyjádřil též uznání Moravskoslezskému kraji nad tím, jak dalece již pokročil ve své transformaci na udržitelný a nízkouhlíkový region. Poukázal také na nelehký úkol, kterým je proměna identity ocelového srdce republiky v nízkouhlíkovou ekonomiku. Tento proces nepochybně obnáší i změnu místní identity.

Předsedkyně EHSV **Christa Schweng** navrhla, abychom sdíleli znalosti napříč průmyslovými obory a odvětvími a čerpali inspiraci například zde, v Moravskoslezském kraji. Jak doplnila, „sdílení osvědčených postupů a zkušeností je cestou k úspěšné transformaci a zasluhuje naši cílenou podporu.“ Christa Schweng také zdůraznila, že opomenout nelze ani důležitý úkol, jímž je náležitě reagovat na dopady transformačního procesu na občany a podniky, zvláště malé a střední, což o to více platí v dnešní kritické době. Společnost i podniky potřebují, aby transformace probíhala zvladatelným tempem.

Ministryně životního prostředí České republiky **Anna Hubáčková** uvedla, že spravedlivá transformace by měla být postupným procesem, v jehož průběhu státy vytvoří spravedlivé podmínky. „Transformace uhelných regionů patří k velkým výzvám v České republice i jiných zemích. Uvědomujeme si i její sociální aspekty, patrné zejména v nejzranitelnějších regionech včetně Moravskoslezského kraje. Zelená a digitální transformace tak nesmí být další ranou pro tento kraj. Musí se naopak stát příležitostí a výzvou.“ Musíme hledat způsoby, jak udržet lidi v regionu, jak pro ně vytvořit pracovní místa a jak změnit strukturu průmyslu. Nový program spravedlivé transformace nám při plnění těchto úkolů může pomoci.

Diskuse se poté zaměřila především na hospodářské, sociální a environmentální faktory transformačního procesu. Její účastníci se snažili zformulovat konkrétní, cílená opatření, zejména rozvíjení příležitostí zaměřených na přízpusobené celoživotní učení, změny kvalifikace

a prohlubování dovedností. Stěžejní zde budou také významné dlouhodobé investice do vzdělávání a diverzifikace ekonomiky.

Z diskuse dále vyplynulo, jak důležité je pro inovace, vývoj a sociální soudržnost financovat malé projekty a sociální služby, synergie a rozvoj infrastruktury (např. vysokorychlostní internet). Čistě ekonomické nástroje jako záruka plně úspěšné transformace nepostačí, přihlédneme-li například k demografickým výzvám, před nimiž stojíme.

K sociálnímu rozměru transformačního procesu se vyjádřil také ředitel Masarykovy demokratické akademie **Vladimír Špidla**, bývalý předseda vlády České republiky a bývalý evropský komisař. Jak uvedl, „každá restrukturalizace velkého regionu je rozsáhlý proces často plný konfliktů. Její úspěch zhusta závisí na naší schopnosti vést dialog.“

V závěrečném příspěvku konference pak zdůraznil náměstek hejtmána Moravskoslezského kraje a člen skupiny Organizace občanské společnosti v EHSV **Lukáš Curylo**: „Transformace je záležitost multidisciplinární. Týká se průmyslu, životního prostředí i sociálních aspektů, stejně jako sociálního dialogu a neziskových organizací a jejich úlohy v tomto procesu. V Evropě řešíme podobné problémy a měli bychom je řešit společně.“

Závěry a doporučení z této konference budou v nejbližší době zveřejněny na příslušných internetových stránkách.